

Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček, zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja nesečno, prejemani v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglas po tarifu
Oglase sprejema tudi oglasni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Drzen vlom v Gosposki ulici

SMOLA PROFESIJONALNIH VLO MILCEV. — BOGAT PLEN, TODA MALO VESELJA.

Maribor, 15. oktobra. V minuli noči se je ponovno izkazalo, da ni niti najobljubnejši del mesta varen pred drznostjo zločinskih tipov. Dva izpričana pritepenca sta proti jutru vlomila na prav spreten način v trgovino Franca Cverlina v Gosposki ulici in pokradla raznih oblek v vrednosti okrog 5000 Din in 6000 Din gotovine. Uspele pustolovščine pa se nista dolgo veselila, ker so ju izsledili še predno je bilo sploh ugotovljeno, da sta vlomila v Cverlinovo trgovino.

Da leži trgovina, katero sta si izbrala za uveljavljanje svojih zločinskih sposobnosti, v najprometnejši ulici, ju ni motilo. Pozno v noči sta izdelala točen načrt in samo čakala ugodne prilike, ko bodo redki zakasneli pasanti zapustili bližnjo okolico. Čim sta se čutila varna pred eventualnimi presenečenji, sta nemoteno izpeljala zasnovo. Med tem, ko je eden stražil zunan, je drugi zlezal čez železno omrežje glavnega vhoda v trgovino, prerezal metalno, s katerim je bilo privezano stekleno gorenje okence in se vtihotapil v trgovino. Tam je pomeril in izbral obleke ter jih podal tovarišu, ki je čakal zunan. Iz blagajne pa je odnesel 6000 Din gotovine.

Ugotovilo se je tudi, da sta vlomilca iz Volkmerjeve ulice zlezla skozi odprto okno v klet, kjer pa sta pustila vse nedotaknjeno. Z dragocenim plenom sta nato odšla proti parku, kjer sta pod breskvo na njivi ob Prešer-

novi ulici delila ukradeno blago in se preoblačila v nove obleke. Tam pa ju je nepričakovano presenetil stražnik.

Zagovarjala sta se, da sta v noči prišla iz Ljubljane in da sta namerala pod drevesom prenočiti. Kljub nedolžnemu zagovoru pa ju je stražnik povabil s sabo na stražnico. Pobrala sta bogato garderobo in sledila pozivu. Na vogalu Razlagove ulice pa je eden izmed njiju vrget obleke od sebe, zbežal proti Zrinjskega trgu in izginil, dočim je stražnik njegovega tovariša čvrsto prijel, mu ukazal pobrati tudi obleke, ki jih je odvrget njegov pomagač in ga odpeljal na policijo, kjer so ugotovili, da sta vlomilca 25-letni Miroljub Damjanovič, ključavničar iz Vojvodine in 25letni čevljarški pomočnik Josip Gjorgjevič, rodом iz Zagreba. Damjanovič je ostal v rokah oblasti, dočim je Gjorgjevič pobegnil.

Pri zaslišanju je Damjanovič, pri katerem so našli 1152 Din gotovine, izjavil, da je vlomil Gjorgjevič, dočim je on stražil in o gotovini ničesar ne ve. Pri njem so našli tudi osem vetrilov in električno svetilko, kar dokazuje, da sta se mladeniča pečala s tatvinami in vlomi obrtoma.

Kje sta se udeleževala doslej in v kaki meri, se trenutno ni moglo dognati. Brez dvoma pa v Mariboru nista prvič grešila. O ubeglem Gjorgjeviču so bile brzojavno obveščene vse oblasti in je upati, da bo prav kmalu tudi on na varnem.

Druga haaška konferenca

BERLIN, 15. oktobra. Organizacijski odbori za izvedbo Youngovega načrta bodo že prihodnje dni 1. ali svoje delo, tako da se bo mogla druga haaška konferenca sestati že ta mesec. Ni pa še gotovo, ali bo Nemčijo zastopal na tej konferenci državni kancelar Müller-Franken, ali pa državni minister dr. Curtius.

Zitni kartel med Jugoslavijo, Rumunsko in Madžarsko

BUDIMPEŠTA, 15. oktobra. Vodja madžarskega izvoznega zavoda, bivši državni tajnik Staut, je odpotoval v Beograd, da prisostvuje pogajanjem, ki se že vrše tamkaj med jugoslovani-

skimi in rumunskimi izvozniki glede določitve enotnih cen za koruzo. V zvezi s tem se vrše tudi pogajanja za ustanovitev jugoslovansko-rumunsko-madžarskega žitnega kartela, ki naj bi v prvi vrsti preprečil nadaljnje padanje cen koruze za jugoslovansko, rumunsko in madžarsko blago na svetovnem trgu.

Koruptni madžarski grof

PRAGA, 15. oktobra. Tu se je pričel danes proces proti madžarskemu grofu Josip Palfyju, za katerega vlada v javnosti veliko zanimanje. Vojno ministrstvo je namreč hotelo od grofa kupiti del njegovega posestva v Malapki. Da bi dosegel čim boljše ceno, je grof Palfy izročil nekemu višjemu oficirju v češkoslovaškem vojnem ministrstvu podkupnino

tošnjih prireditvah na Poljskem, zlasti o celi vrsti slovanskih kongresov, ki so silno pripomogli k okrepljeni slovanske zavesti v poljski javnosti. V zadnjem času so veliki poljski dnevniki ponovno razpravljali o načrtu podpredsednika poljskega sejma Dembskega iz l. 1927, da naj bi se med Poljsko in Češkoslovaško sklenila carinska zveza, ki bi se naj pozneje raztegnila na vso Malo antanto. — Politični krogi se o tem doslej še niso izjasnili, zdi se pa, da je tudi med njimi po razočaranjih v Haagu in po oslavitvi poljske pozicije na zapadu vsled izpraznitve Porenja začelo prevladovati prepričanje, da mora Poljska iskati ojačanje svoje pozicije v poglobitvi zavezniške mreže na jugu in centru Evrope, eventualno tudi v baltičkih državah. Zanimivo je tudi, da se v poljski javnosti zadnji čas ponovno mnogo govori o rumunskih lukah. o

Jadranskem morju in o češkoslovaški ceni v Gdinju.

Ako smo na drugi strani baš te dni čuli simpatične besede grškega min. predsednika Venizelosa na naslov Male antante in o približanju Grške Mali antanti, ako vidimo, da se odnosi med nami in Bolgarsko vkljub velikim zaprekam vendarle počasi konsolidirajo, ako prihaja iz sosedne Madžarske simpatičen glas o potrebi gospodarskega sodelovanja med državami Male antante in Madžarsko, pač ne moremo več dvomiti, da ima Beneševa nedavna izjava globoko podlago v realnih prilikah in v naravnem razvoju razmer, dasi je jasno, da bo trajalo še leta in leta, predno bo iz teh pričetkov vzrasla velika stavba gospodarske centralne Evrope kot sestavnega dela velikega ideala Panevrope, gospodarske, kulturne in politične.

300.000 Kč. Oficir je denar sicer vzel, nato pa ves dogodek takoj prijavil vojnemu ministrstvu, ki je napravil ovadbo. S podkupnino 300.000 Kč je hotel grof Palfy doseči, da bi prodal svoje posestvo namesto za 25 za 30 milijonov čeških kron.

Tatvina dragocenih draguljev v Parizu

PARIZ, 15. oktobra. Hčerki poslanika južno-ameriške republike Bolivije v Parizu je bila ukradena večeraj vrsta draguljev, vrednih nad 1.300.000 Din. Tatvine je osumljen poslaniški sluga, ki je izginil brez sledu.

Nesreča nemškega parnika v Indijskem oceanu

LONDON, 15. oktobra. Nemški parnik je v Indijskem oceanu zadel v neko podmorsko pečino. Istočasno je nastala na ladji eksplozija, nakar je sledil požar. Posadka, broječa 28 mož, se je rešila v rešilne čolne in jo je kasneje sprejel na krov parnik »Brockley Island«. Ponesrečen nemški parnik je bil natovoren z gumijem.

Boj za svetovno šahovsko prvenstvo

BERLIN, 15. oktobra. V nedeljo se je vršila v matchu za naslov svetovnega šahovskega prvaka 13. partija med Aljehinom in Bogoljubovom. Aljehin je napravil težko pogreško, ki jo je njegov nasprotnik takoj izrabil in prisilil kmalu Aljehina h kapitulaciji. Stanje po 13. igri sedaj sledeče: Aljehin 6, Bogoljubov 3 dobljene partije, 4 pa so končale remis.

Zlata valuta na češkoslovaškem

PRAGA, 15. oktobra. Listi poročajo, da namerava češkoslovaška vlada takoj po parlamentarnih volitvah, ki se bodo vršile čez 14 dni, uvesti v državi zlato valuto. V to svrhu bo takoj po volitvah izvoljen stalni parlamentarni odbor, ki bo imel nalogo, da pripravi vse potrebno za izvedbo tega načrta.

Demisija rumunskega finančnega ministra

BUKAREŠT, 15. oktobra. Finančni minister Ponić je demisioniral. V smislu sklepa ministrskega sveta je prevzel začasno vodstvo finančnega ministrstva ministrski predsednik Manlu.

BUKAREŠT, 15. oktobra. Dne 24. oktobra prisel semkaj poljski zunanji minister Zaleski, da vrne lanski obisk zunanjega ministra Mironesca v Varšavi.

Z letalom na slanike

Islandska vlada je izvršila zanimiv poizkus z uporabljanjem letal pri lovih na slanike. Neko letalo zračnega društva Sulan je izvršilo več pletov in zasledovalo gibanje ogromnih mas slanikov na onih krajih, ki so ribičem dobro znani. Letalo je svoja opazovanja takoj radio-telefonsko sporočilo islandskim ribičem, ki so potem res z veliko lahkoto nalovili ogromne količine teh rib. Kakor razvidno, je bil uspeh izreden in nameravajo postaviti v Islandiji sedaj v službo ribolova še več letal.

0 ulogi Male antante

Je njen duhoni oče in vodja, češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš te dni izrekel zelo značilne besede. Dozdaj — je dejal — je bila uloga Male antante takorekoč negativna v tem smislu, da smo se združili v svrhu obrambe pravnega in političnega stanja, ki so ga v centralni Evropi ustvarile mirovne pogodbe. Sedaj pa pričenjamo konstruktivno politiko, pozitivno in praktično. Hočemo ojačati svoje medsebojne zveze ter politične in kulturne odnose, najbolj pa gospodarske. Upamo, da bomo to svoje delo razširili tudi na druge države: Poljsko, Grško, Bolgarsko, Avstrijo, Madžarsko. Da-li bomo uspeli, je vprašanje bodočnosti, vsekakor smo pa močni dovolj, da se ne bojimo konstruktivnega dela.

Marsikomu se bo zdelo, da so v teh besedah samo ponavljane stare, že tolikokrat povedane fraze. In vendar ni tako, ampak vsebujejo Beneševe besede, kratke in priproste, zlato jedro dejanskega stanja. Mala antanta je bila še vedno od vseh strani ogrožena z neštetiimi akcijami, ki so šle za spremembo stanja, ustvarjenega po mirovni pogodbi. Saj so dobro znani neprestani naporji Madžarske, podpirane od Italije in do nedavna še tudi od dela angleške javnosti; znane so istotako bolgarske aspiracije, ki jih podpira Italija; znani so dogodki na mejah Albanije in njeni pakti z Italijo. Vse to je ustvarjalo stanje nesigurnosti, preko kojega smo prešli v resnici šele tekom zadnjih zasedanj društva narodov, ko se je pričelo z resnim in stvarnim delom na reševanju problema splošne razorožitve.

Na drugi strani pa tudi razna gospodarska vprašanja še niso bila definitivno razčiščena; zlasti vprašanje reparacij in deležev, ki jih naj dobe države Male antante. Tudi ta vprašanja se rešujejo sedaj končno. Za obrambo svojih interesov v enem in drugem pogledu so morale države Male antante doslej dejansko vršiti negativno delo in se niso mogle posvetiti konkretnim in pozitivnim vprašanjem svojega skupnega gospodarskega napredka in razmaha. Sedaj šele je prišel čas, ko bodo lahko vse svoje sile posvetile problemom gospodarskega in kulturnega sodelovanja in razvoja.

Vedno bolj pa stopa v ospredje tudi pojav solidarnosti raznih sosednih držav s politiko Male antante, z drugimi besedami: jačanje politične in ekonomske pozicije Male antante v mednarodnem življenju. To se je posebno videlo tekom letošnje velike gospodarske in kulturne kampanje na Poljskem, v kateri se je večno znova povdarjala potreba naslovnitve Poljske na Malo antanto. Poljski tisk in vsa poljska javnost se neprestano bavi z vprašanjem sodelovanja Poljske in Male antante na mednarodnem terenu in že tudi razni politični tabori in gospodarske centrale na Poljskem zahtevajo izpolnitev odnosov Poljske do Male antante. Simpatično je odjeknilo v poljski javnosti zlasti tudi obširno poročanje češkoslovaških in jugoslovanskih listov o velikih poznanjskih razstavi in o drugih le-

Spomini na zgodovinske dogodke na Koroškem

NEKAJ MISLI PO DEVETI OBLETNICI NESREČNEGA PLEBISCITA. — STEVILO NAŠIH BRATOV NA KOROŠKEM.

[Devet let je torej od tistega usodnega dne, ki je tako tragično zaključil našo popolnoma zgrešeno prevratno in poprevratno koroško politiko ter nam odtrgal nekdanje središče slovenske samostojnosti, divno Koroško z modrimi jezerali, mesti in Gosposvetskimi polji. Dasiravno smo poprej toliko govorili o »tuznem Korotanu«, dasiravno smo še v dneh svetovne vojne uvedli akcijo za podpisovanje majske deklaracije, katero je takrat podpisalo poleg 104 slovenskih duhovnikov tudi 9 občinskih zastopov in nad 19.000 posameznikov, ob dnehu prevrata 1. 1918. nismo vedeli, kaj je naša dolžnost. Zanašali smo se na druge in pričakovali v svoji naivni veri, da bomo na Koroškem in na Štajerskem dobili vse, kar bomo hoteli. Zato Koroške nismo zasedli, čeprav bi jo bili lahko brez vsakih težkoč in brez bojov. Takratna pokrajinska vlada v Ljubljani je pa celo preprečila, da je ni zasedla srbska vojska, čeprav je bilo za to v Beogradu že vse domenjeno.

Neodločnost Ljubljane, ki se ni mogla zediniti niti glede vprašanja meje, ki naj jo na Koroškem zahtevamo, je dovedla pozneje do koroških osvobodilnih bojov, ki pa niso bili pripravljeni in so končali z žalostnim polomom. Ko je bilo dne 13. januarja 1919. sklenjeno premirje med Slovenci in Avstrijci, je bila Koroška že definitivno izgubljena! Znani dr. Wutte pravi v svoji knjigi »Kärntens Freiheitskampf«: »Die Abwehrkämpfe im Dezember 1918 und im Jänner 1919 wurden für die weitere Entwicklung der Kärntnerfrage von entscheidender Bedeutung.« Takoj na to se je pričela znana strahovita gonja italijanskega časopisja proti Jugoslaviji. Italijani pa so se tudi glede koroškega vprašanja postavili na stran naših nasprotnikov. V februarju se je posrečilo celovškemu Nemcem osvoboditi si s podkupnino celo tudi par francoskih in angleških dnevnikov, ki so potem zastopali in branili njihove interese proti nam. Dne 28. januarja 1919. je prispela preko Maribora v Dravograd posebna ameriška studijska komisija pod vodstvom polkovnika Milesa ter prepotovala vso Koroško, ki je bila tedaj v popolni oblasti Nemcev, ki so, da bi komisijski dokazali njen nemški značaj, privlekli manifestante iz vseh delov Avstrije in celo iz Nemčije. Slovencev do komisije sploh niso pustili. Posledica je

bila, da je Wilson sam zahteval, da se Koroška prisodi Avstriji in je le na ponovna prizadevanja in na intervencijo Clémenceaua pristal končno na plebiscit.

Dne 28. maja 1919. so naše čete sicer zopet vkorakale v Koroško in zasedle dne 6. junija tudi Celovec, toda plebiscita, sklenjenega že dne 2. junija na mirovni konferenci, niso več mogle preprečiti. Dne 20. junija so bile določene plebiscitne področnosti. Glasovalno ozemlje je bilo razdeljeno v dve coni, v cono A in B, le Mežiška dolina in Jezersko sta bili prisojeni nam brez plebiscita. Na podlagi tega sklepa je morala naša vojska dne 31. julija 1919. zapustiti Celovec in cono B ter se umakniti na mejo cone A. Cona A je štela 72.400 prebivalcev, med temi po avstrijski »statistiki« 49.600 Slovencev in 22.800 Nemcev, cona B pa 53.500 prebivalcev, 49.000 »statističnih« Nemcev in 4.500 Slovencev. Vseh glasovalcev je bilo v coni A 39.291, dne 10. okt. 1919. na dan plebiscita pa je bilo oddanih 37.304, torej 94,94%, in sicer za Avstrijo 22.025 (59,04%) za Jugoslavijo pa 15.279 (40,96%). Omenjeni dr. Wutte pravi sam, da je bilo med 22.000 glasovalci za Avstrijo vsaj 10.000 slovenskih in le 12.000 nemških glasov. Kljub temu smo na ozemlju južno od Drave dobili mi večino, sicer neznatno, ali vendar večino in so naši politiki zagrešili velikansko napako, da še prej niso sprejeli avstrijske ponudbe, po kateri bi Koroška pod Dravo brez plebiscita pripadla nam.

Ko bi bili 1. 1918. mi zasedli Koroško, bi tedaj nikoli ne bilo prišlo do plebiscita. Koroška bi bila pripadla nam in s tem bi si bili ohranili nad 100.000 bratov, ki danes tonejo, v tujem robstvu. Po našem štetju je bilo namreč 1. 1910. na Koroškem še 135.315 Slovencev, če odštejemo od tega število 3.379 Slovencev, ki so v Kanalski dolini prišli pod Italijo, 16.306 Slovencev, ki so na Jezerskem in v Mežiški dolini pripadli Jugoslaviji ter emigrante, nam ostane na Koroškem še vedno krog 100.000 neodrešenih bratov, ki so vsled nesrečnih poveljnih zmed od nas odrezani in oropani vseh narodnih pravic. Toda ob 9. obletnici žalostnega 10. oktobra 1920. nas tolaži vsaj dejstvo, da se velik del te naše manjšine drži proti pričakovanju dobro in da še ne bo potonila, temveč prejalislej dočaka bolj-ših časov.

treba misliti na drug projekt v okviru še razpoložljivih sredstev. Po osnutku mestnega arhitekta v Mariboru g. Maksa Czeicke je delo izvršila kamnoseška tvrdka Karol Kocijančič v Mariboru, vse-skozi solidno in lepo.

Glavni del spomenika je iz poliranega temnosivega pohorskega granita, na katerem nosi poseben podstavek marmornat portret pokojnikov še izza dobe njegovega bivanja na Dunaju, delo akadem-skega kiparja g. Bernekerja. Nagrobna plašča je iz svetlosivega marmorja v sredi s poliranim križem, ki je obrobljena s prirezanim buksom v posebnem okviru iz umetnega kamna. Na vsaki strani nagrobne kamna je zasajena mlada cipresa. Portret je obrnjen proti Pohorju, kjer je bil pokojnik rojen.

Univerzitetna uprava izraža svoje zadovoljstvo, da se je posrečilo zadevo dr. Turnerjevega spomenika likvidirati baš v času, ko gredo prvi stipendisti njegove ustanove z doktorsko diplomijo ljubljanske univerze po njegovih željah v ino-zemska kulturna in znanstvena žarišča, da nadaljujejo ondi svoje strokovne stu-dije in da si obenem pridobijo one splošne in družabne izobrazbe, ki je znak omi-kanega in kulturnega človeka. Skromen, kakor so v obče naša sredstva, je tudi spomenik velikega dobrotnika dr. Tur-nerja. A pristna in trdna, kakor pohorski granit, naj bo hvaležnost onih, ki jim je odprla njegova velikodušnost pot v svet do višje izobrazbe, ki jo naj uporabljajo v korist domače zemlje in domačega ro-du!

Za jesen in zimo KARO-čevlja VI.

Mariborski in dnevni drobiž

Pojasnilo trgovcem-delodajalcem.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev prejema od trgovcev-delodajalcev vprašanja, v koliko so po zakonitih predpisih dolžni, da v smislu okrožnice Zveze gremijev trgovcev v Ljubljani svoje usluž-bence odjavijo pri Okrožnem uradu in prijavijo pri Trgovskem bolniškem in podpornem društvu v Ljubljani v bolniško in nezgodno zavarovanje. Da urad prištedi taka vprašanja in da odgovori na dosedaj došla vprašanja, pojasnjuje: pred pisom zakona o zavarovanju delavcev je v polni meri zadoščeno, ako so taki usluž-benci tudi še v naprej zavarovani pri Okrožnem uradu. Zavarovanje pri Trgovskem bolniškem in podpornem društvu je le fakultativnega značaja in do-pustno le za one uslužbence, ki so obe-nem tudi člani trgovskega društva »Mer-kur«. Tudi pri tem predpogoju pa mora le uslužbenec sam pristati na zavarovanje pri Trgovskem bolniškem in podpornem društvu v Ljubljani, delodajalec sam ni-ma pravice odločitve.

God sv. Terezije,

kateraga poleg številnih Rezik obhaja in spoštuje tudi naš vinogradnik, je v slo-venskem kmetijstvu kaj važen jesenski mejnik. Ta dan poteče termin za dozori-tev grozdja v normalnih letih, obenem pa napoči čas za »oficijelno trgatve«. Le-tos so ponekod to tradicijo prelomili in pobrali ostanek vinskega pridelka, v ko-likor ga ni pobrala zima, palež in razne uime.

Nenadna smrt vzornega moža.

Davi ob 5. je nenadoma preminul, za-det od kapi 45 letni čevljarski mojstr Fr. Šalkovič izredno agilni član tukajš-nje rešilne postaje in mariborskega ga-silnega društva, katerega član je bil že dolgih 20 let. S svojo zadnjo vožnjo, ko je hitel na pomoč k tragični avtomobilski nesreči na državnem mostu je Šalkovič absolviral ravno 2000 voženj v službi lju-bezni do bližnjega. Tekom 20 let svoje-ga plodonosnega delovanja pri prostovoljnem gasilnem društvu ni zamudil niti enega požara. Z njim je izgubilo tukajš-nje gasilsko in reševalno društvo blagega, požrtvovalnega člana in tovariša, kateri se je v piclem prostem času skozi dve desetletji svojega udejstvovanja noč in dan žrtvoval delu za bližnjega. — Na gasilskem domu so davi razobesili črno zastavo. Pogreb Franja Šalkoviča se bo vršil v četrtek ob 4.30 popoldne iz hiše žalosti v Stolni ulici na mestno pokopališče v Pobrežju ob korporativni udelež-bi mariborskih in okoliških gasilcev. — Pokoj njegovi blagi duši, žalujočim naše sožalje!

Prodaja starih znamk.

Filatelistom in zbiralcem starih porab-ljenih znamk sporoča poštna uprava v Ljubljani ponovno, da bo prodala dne 21. oktobra ob enajstih v svojem skladišču na Sv. Jakoba trgu št. 2 113 vreč škar-tiranih spremnic nalepljenimi in prežigo-sanimi z znamkami ameriške in lon-donske izdaje. Vsaka vreča tehta btto. 25 kg in je za vrečo treba položiti jam-čevine 20 Din. Kdor ne bi položil jamčevine, se ne more udeležiti dražbe. — Oblastna poštno-telegrafska uprava.

Svilene nogavice

se brezhibno popravljajo v ateljeju Valencienes, Gosposka ul. 34

Smrtna kosa.

Včeraj se je preselila pekovskiemu mojstru in hišnemu posestniku g. Jakobu Korenu edina hčerkica, Ljudmila, med nebeške krilatce. Pogreb se bo vršil ju-tri, v sredo, ob 14. uri izpred hiše žalosti, Koroška cesta 47, na mestno pokopališče na Pobrežju. Težko prizadeti rodbini na-še iskreno sožalje!

Himen.

V pondeljek se je poročil g. Rafko Berce, učitelj v Šmarju pri Jelšah, z go-spodično Olgo Bračičevo, učiteljico isto-tam. Mlademu paru želimo obilo sreče!

Za dijaško kuhinjo

v Mariboru je darovalo uradništvo dav-čne uprave v Mariboru 120 Din kot pre-sežek zbirke za venec po tovarišu Ja-nezu Cerkovniku. Denar hrani uprava »Vačernika«.

Zadnje dejanje avio-tragedije.

Včeraj popoldne se je vršil pogreb tra-gično preminule gospe Anice Pirnatove. Na Pobrežje so se valile cele kolone me-ščanov in okoličanov, do ure pogreba pa se je zbrala na obeh mestnih pokopali-šjih taka množica, kakor k večjemu ob prazniku Vseh svetnikov. Mestni avto-busi, pomnoženi s 5 vozovi ter velikim avtobusom, so nepretrgoma dovažali šte-vilno občinstvo. Pred kapelico je opravil ob asistenci dveh duhovnikov pogrebne molitve župnik Stergor, nakar so krsto s truplom Anice Pirnatove v naj-večji tišini, brez godbe, petja in nagrob-nih govorov položili v naročje matere zemlje. Ganljiv je bil prizor na plakajo-čega soproga in z nemo boljo v duši se borečega sina Nikolaja ter ostale sorod-nike. V pičlih 15 minutah je bila pogreb-na ceremonija opravljena, dočim so krsti Janeza in Josipine Cerkovnik po odhodu sorodnikov zaklenili v kapeli, kjer sta ostali čez noč. Davi ob 9. pa so ju z mr-tvaškim avtom odpeljali v Kamnik, kjer se bo vršil ob 4. pop. pogreb na pokopa-lišču na Žalah. —

Pouk v šivanju perila atelje »Valenciennes«, Gosposka ul. 34

Poškodbe in stanje Franceta Vrhunca.

Zdravstveno stanje trgovca Franceta Vrhunca, ki je edini preživel veliko ka-tastrofo na dravskem mostu, je slejko-prej zelo kritično. Bolnik je sicer še ve-dno pri življenju, vendar pa ne reagira na noben ogovor in se lahko mirno trdi, da je stalno v nezavedi. Vrhunc ima raz-bito spodnjo čeljust in veliko, zevajočo rano na levi strani glave preko čela pro-ti temenu. Ta rana mu je prebila ne samo kožo, temveč tudi lobanjo in možgansko opno ter prihajajo iz nje zdrobljeni mož-gani, kakor nekakšna možganska broz-ga. Tudi, če bi ozdravel, bi ostal Vrhunc zelo težek invalid.

Še vedno nejasna usoda mladega Bogda na Dekleve.

Te dni je na dolgotrajno pozvedovanje od strani svojcev dospelo v Maribor ne-gativno poročilo našega konzulata v Tr-stu, ki je uvedel obširno poizvedovanje, katero pa je žal ostalo brezuspešno. Sko-ro gotovo se je Dekleva ponesrečil v gorah, ki so letos zahtevale toliko žrtev.

Težka nezgoda pri podiranju drevesa.

Včeraj so v Rošpohu, nedaleč od Pu-klovega posestva podirali neko drevo. Pri delu zaposleni 38-letni posestnik in gostilničar Vinko Held je po nesreči pri-šel pod padajočo drevo, katero mu je zlomilo levo nogo. Rešilni oddelek je po-nesrečenca odpeljal v splošno bolnico. Poškodba je zelo težke narave.

Mestno kopališče

bo radi snaženja kotla zaprto od 27. okt. do inkluzivno 3. novembra.

Sadna razstava v Ljubljani.

Sadna razstava, ali bolje rečeno sad-ni sejem se vrši letos od 19. do 24. okto-bra na ljubljanskem velesejmu. Sejem bo bogato založen z najizbranejšim zimskim namiznim sadjem, hruške in jabolka. Do-sedaj so prijavljene sledeče vrste: Zgod-nja zimska jabolka; ananas, zlata par-mena, belfleur, pisani kardinal, bismark itd. — Pozna zimska jabolka: Kanadska reneta, landsberška reneta, bobovec, mo-šanckar, londonski peping, boskopski ko-smač, janatan, šampanjska reneta, bau-manova reneta itd. Hruške: avranžka, blumenbahovka, pastorovka itd. Vse sa-dje bo lepo pravilno vloženo v amerikan-skih zabojih od 20 do 25 kg. —

Samo ena beseda

K O Z A K I

bo navdušila ves Maribor

2553

KINO UNION

Svinjski sejem v Mariboru.

Na svinjski sejem, ki se je vršil 11. tm. je bilo pripeljanih 441, prodanih pa je bilo 285 svinj. Cene so bile sledeče: 5-6 tednov stari prašiči 80-125 Din, 7-9 tednov 200-250, 3-4 mesece 350-400, 5-7 mesecev 450-550, 8-10 mesecev 650-800, 1 leto 1.000-1.300, 1 kg žive teže 10-12.50, 1 kg mrtve teže 17-18.50 Din. —

Mariborsko gledališče

REPERTOAR.

Torek, 15. oktobra ob 20. uri »Cerkvena miš« ab. B. Kuponi.

Sreda, 16. oktobra. Gostovanje v Celju.

Četrtek, 17. oktobra ob 20. uri »Cerkvena miš« ab. C. Kuponi.

Celjsko gledališče. Sreda, 16. oktobra ob 20. uri »Pohujšanje v dolini šentflor-janski«. Gostovanje mariborčanov.

Nagrobni spomenik za dr. Paula Turnerja

Koncem septembra je bil postavljen na pobrežkem pokopališču v Mariboru ve-likemu rodoljubu in dobrotniku ljubljanske univerze, dr. Pavlu Turnerju pri-prost toda dostojen spomenik. Ravno pet let je preteklo od njegove smrti, ko je bil izvršen ta zadnji vidni čin pietete napram pokojniku po skupnem prizade-vanju ljubljanske univerzitetne uprave ter gospoda tovarnarja Tscheligija v Ma-riboru, ki je bil kot star in zvest prijatelj Turnerjev tudi član kuratorija njegove zapuščine.

Ko se je prvotni načrt, da se postavi zaslužnemu možu res umetniško dovr-šen spomenik iz pohorskega marmorja, brez krivde kuratorija Turnerjeve za-puščine in ljubljanske univerzitetne u-prave moral opustiti, dasi je bila v to svrhu že lepa svota potrošena, ker ni obstojala nobena garancija, da pride sploh kedaj do njegove izvedbe, je bilo

Šolstvo v češkoslovaški republici

ČEŠKO ŠOLSTVO PRED OSVOBOJENJEM. — NEKAJ PRIMERJAV. — STATISTIČNI PODATKI O SEDANJEM ŠOLSTVU.

Že v bivši Avstriji so bili Čehi glede šolstva, posebno osnovnega, meščanskega in strokovnega na prvem mestu, torej tudi pred Nemci. Odstotek analfabetov je bil zato na Češkem in Moravskem najmanjši, dočim je bila Slovaška, ki je pripadala ogrski kroni, neprimerno na slabšem, in sicer tako glede šolstva, kakor pismenosti njenega prebivalstva. V tem delu nove skupne države, kakor tudi v Podkarpatski Rusiji, je bilo treba narodno šolstvo šele ustvariti in obenem izpolniti občutne vrzeli z osnovanjem novih osnovnih, meščanskih, srednjih in strokovnih učnih zavodov. Pri tem pa so se držali češkoslovaški prosvetni politiki strogo narodnostnega načela ter so pustili narodnim manjšinam vse one šole, ki so jim po naravnem pravu in številu mladine pripadale ter so v mnogih primerih ustanovili tudi še nove. Tako ima danes mlada Češkoslovaška brez dvoma najboljšje organizirano in najmodernejše šolstvo v srednji Evropi ali pa morebiti tudi sploh v vsej Evropi.

Ker se pri nas često prepiramo zaradi treh univerz in števila srednjih šol, češ, da jih imamo preveč, bo v ilustracijo šolskih razmer na Češkoslovaškem in za primerjavo z našim šolstvom gotovo koristno, če navedemo nekaj najvažnejših statističnih podatkov. Vseh šol skupaj po statistiki lanskega šolskega leta je na Češkoslovaškem 21.835, tako da pride po ena že na vsakih 618 prebivalcev, obiskovalcev šol pa je 2.255.621. V šolo hodi tedaj vsak sedmi državljani republike! Visoke šole, ki na Češkoslovaškem niso združene, kakor pri nas, so: 4 univerze s 16.663 dijaki, 4 tehnike z 10.734 dijaki, 3 ostale visoke šole s 1035 dijaki, 3 inozemske visoke šole s 743 dijaki, 8 je posebnih visokih šol (strokovnih) s 615 dijaki, akademija umetnosti je 1 s 162 dijaki, a 2 sta fakulteti brez zveze z univerzami ter imata 305 slušateljev in slušateljic. Vseh visokih šol je tedaj 25, a obiskuje jih 30.257 dijakov, med njimi 3701 ženska.

V drugi vrsti so na prvem mestu srednje šole, h katerim prištevajo na Češkoslovaškem tudi učiteljska, teh je 348, tako da pride po ena že na 38.243 prebivalcev, dočim pride pri nas v Sloveniji po ena le na 52.000

prebivalcev (z všteti učiteljski). Dijakov imajo te srednje šole: gimnazije, realne gimnazije, realke in učiteljska 94.860, od teh 25.446 deklic. Inozemskih srednjih šol je 5 s 681 gojenci, bogoslovnih šol je 23 s 1031 gojenci, glasbene šole so 4 s 1153 slušatelji, a 2 sta drugi specialni srednji šoli s 355 dijakov in dijakinjami. Poljedeljskih šol, srednjih in nižjih je 261 z 9459 gojenci, narodnogospodarskih šol je 272 s 36.218 gojenci (20.297 deklet!), trgovske so 104 s 27.005 dijakov, trgovsko-nadaljevalnih je 72 s 5416 obiskovalci, obrtno-nadaljevalnih pa je 2006 s 159.919 obiskovalci. Poleg teh pa je še 277 obrtnih in strokovnih šol s 54.564 obiskovalci (28.450 deklet!); 11 je zavodov za vzgojo učiteljev gospodinskih šol s 433 gojenkami, 8 je zavodov za vzgojo zabavišnih pestunov, katere obiskuje 288 deklet, 6 je babiljskih šol (257 gojenk) in 5 bolničarskih šol s 146 gojenkami.

Narodnih šol je na Češkoslovaškem 17.906 in se k njim prištevajo vse nižje šole od meščanskih dalje. Meščanskih šol samih je 1781 z 277.541 gojenci (128.681 deklic); osnovnih šol je 14.333 z 1.451.636 učenci, med katerimi je 730.344 učenec; vrtcev in zavetlišč je 1718 s 100.034 otroci (51.756 deklicami) a zavodov za defektno in zaostalo dečo je 74 s 4368 otroci obojega spola. Vseh šol je tedaj na Češkoslovaškem 21.835, vseh obiskovalcev šol 2.255.621 in sicer 1.224.137 moških in 1.031.484 ženskih. Od teh šol pa so 14.702 s češkim ali slovaškim učnim jezikom, 5191 jih je z nemškim, 881 z madžarskim, 715 z ruskim, 152 s poljskim, 2 z romunskim, 5 z židovskim, a 187 jih je s kakim drugim ali pa z več učnimi jeziki. Od 2.255.621 dijakov, dijakinj, učencev in učenek so 1.506.904 Čehi in Slovaki, 496.386 je Nemcev in Nemk, 119.049 Madžarov in Madžark, 78.880 Rusov in Rusinj, 16.893 Poljakov in Poljakinj, 33.449 Židov in Židinj ter 4600 drugih narodnosti.

To so vsekakor ogromne številke, ki jasno in glasno pričajo, da je Češkoslovaška v desetih letih svobode dvignila svoje in šolstvo svojih narodnih manjšin na višino, ki je lahko zgledna za vse ostale svobodne narode.

Senzacionalne izsleditve selišč iz neolitske dobe

RUDNIK PRED 5000 LETI. TRGOVSKO SREDIŠČE KAMENE DOBE. — KRESILNI KAMEN — DRAGOCENOST PRAHISTORIČNEGA ČLOVEKA.

Blizu Mauerja v Avstriji so pred meseci odkrili prahistorični kamnolom kresilnega kamna, kakršnega doslej še niso izsledili nikjer v Evropi. Kamnolom so pod vodstvom kustosa dunajskega prirodnoznanstvenega muzeja skoroda odkopali, skušajo pa izslediti tudi druge ostanke selišča, ki datira iz kamenite dobe. Profesor Bayer, ki nadzira dela, zatrjuje, da je že razkril nekatere dele mesta, ki je stalo tamkaj že tisočletja pred Mojzesom in Tutankamnom.

V mlajši kameniti dobi, v neolitični, so zemljani brusili kamne in jih polirali. Pričeli so gojiti živino in se posvečati poljedelstvu. Poznali so že glino in izdelovali celo lonce.

Vse orodje takratne dobe je bilo iz kamna. Toda kamen, ki se je dal obdelovati tako, kakor je človek želel, je bil prav redek. Posestnik takega kamnoloma je bil za ljudi kamenite dobe najpremožnejši zemljan, vsekakor pa najmanj toliko zavidanja vreden, kakor današnji lastniki zlatokopov.

Kresilni kamen je bil trgovsko blago, ki so ga v garah z volovsko vprego prevažali v oddaljene in tuje dežele. Zgodovina je izsledila kamnolome kresilnega kamna v Angliji, na Švedskem, na Portugalskem in v Siciliji, ki pa datirajo iz kredne dobe, dočim takega kamnoloma,

kakor ga je zasledil pri Dunaju profesor Bayer, še niso doslej našli nikjer.

Občina Mauerja je že dolga leta v razne svrhe lomila kamenje na pobočju griča sv. Antona. Pred meseci pa se je pod odstreljenimi skalami nenadoma pojavil hodnik, v katerem sta se nahajala dva člo večja okostnjaka.

Takoj se je sklepalo na kak zločin. Končno pa so dali preiskati okostje. Na splošno začudenje se je ugotovilo, da so kosti stare najmanj 5000 let. Nadaljna raziskovanja so imela še večji uspeh. Našli so lonce in žare, na podlagi česar so zgodovinarji ugotovili, da gre za grobišče prahistorične dobe. Izkopavanja so nato intenzivno nadaljevali in že v nekaj dneh izsledili vhod v rudniški rov.

Previdno so rove odkopavali in ugotovili, da so iz lijakastih soban vodili hodniki globoko med skalovje. Neolitski človek je s svojim orodjem razbijal in vrtal skalo. Našli so težka kladiva iz serpentina, tolkače, razcepe in zagozde iz trdega kamnja in mnogo jelenjevega rogovja, ki ga je takratni človek uporabljal v najrazličnejše svrhe. Na nekaterih mestih so raziskovalci našli celo ostanke oglja od bakelj, ki so jih uporabljali neolitski rudarji. V zapuščenih rovih, ki so jih zatrpali s prhljem in manjvrednim kamenjem, so našli pet okostnjakov. Bržčas so

jih tamkaj svečano zagreblili, kajti v posodah so jim nudili hrano, poleg njih pa so se nahajali tudi goveji rogovji, ki so jih takrat polagali v grobnice.

Zanimivo je, da je bil kraj Mauer važno trgovsko središče, kjer so trgovali s kresilnim kamnom. Ugotovljeno je, da so z volovsko vprego na daleč razpečevali kresilni kamen v velikih komadih. Z novimi najdbami pa je tudi raztolmačeno vprašanje, odkod izvira kresilni kamen, ki se je nahajal skoroda v vseh prahistoričnih grobiščih na Nižnjem Avstrijskem. Zemljani neolitske dobe so bržčas prvemu rudarju plačevali za dragoceno rudo v naturi. Profesor Bayer je uverjen, da je rudnik obratoval najmanj 500 let in da so ga upravljali stalno ljudje istega rodu.

Kakor se doznava, nameravajo rudnik očistiti vse nesnage, osnažiti vse rove in hodnike in jih nato odpreti tudi za širšo javnost. Občina se nada, da bodo neolitske izkopine velika privlačnost za tujce.

O starosti izumov

Današnji svet je kar poplavljen z raznimi izumi starejšega in mlajšega datuma, toda večina ljudi ne ve, kako stari so posamezni izumi. Na mnoge smo se že tako privadili, da se nam zdi, kakor da bi že od nekdaj obstojali, dočim se zopet za nekatere prastare izume misli, da izvirajo šele iz novejšega časa. V naslednjem hočemo zato navesti starost raznih izumov:

Z novo anatomijo se je pričel prvi baviti Vesalius l. 1543. Aspirina kot zdravilo se je pričel prvi posluževati H. Dreser l. 1899. Avtomat za prodajanje, o katerem marsikdo misli, da je novejši izum, je poznal že Heron sto let pred Kristovim rojstvom! Prva pošta je bila prenešana z železnico med Liverpoolom in Birminghamom l. 1837. Bakterije je odkril že l. 1675 Leuwenhoek, vendar je šele Koch l. 1876 dokazal, da so one povzročiteljice bolezni. Angleži so imeli že l. 1665 svinčnike iz grafita. Prve znamke so izšle l. 1840. Še pred Gutenbergom je obstojal tisk s pomočjo lesenih plošč v Nemčiji l. 1400. Rotacijski stroj, na kakršnih dandanes tiskajo časopise po vsem svetu, je bil izumljen leta 1863, kinin l. 1820, parni kotel je izumil James Watt l. 1781. Prvi parni stroj je konstruiral Branca l. 1629. Prvi poizkus s parnikom je bil izvršen že l. 1707, prva uspešna vožnja pa šele l. 1783. Nekaj več kot sto let pred Lindberghovim poletom čez Atlantski ocean, je preplul parnik »Savannah« kot prvi l. 1819 Atlantsko morje. Dinamit je poznan od l. 1867. Lito železo so poznali Kitajci že 700 let pred Kristovim rojstvom. Prva konjska železnica izvira iz l. 1825, še istega leta pa je speljala tudi že Stephensonova prva lokomotiva na paro. Pullmanovi spalniki vagoni so bili izdelani prvič l. 1867, restavracijski vozovi pa l. 1872.

Novosti iz policijske tehnike

V laboratoriju policijskega ravnateljstva v Lyonu so bili izvršeni poizkusi z novo metodo za identifikacijo krogel iz samokresov. Gre za nov aparat, ki obstoji iz dveh mikroskopov, spojenih s prizmi iz nekim objektivom. Krogla, ki se izvleče iz glave ali kakega drugega dela telesa, se takoj namesti pod mikroskop in potem primerja z drugo kroglo, ki jo izstrele iz samokresa, o katerem se misli, da je bilo streljano v žrtev. Ta krogla se postavi pred drugi mikroskop, na kar se dobe točni opisi obeh krogel in policiji je potem lahko dokazati zločin in orožje, iz katerega je bilo streljano.

Automobilski kralj proti alkoholu

Henry Ford je napisal za revijo »Picture Review« članek, v katerem izjavlja, da bi on v slučaju, ako bi bila v Zedinjenih državah zopet preklicana prepoved prodajanja alkoholnih pijač, raje opustil vse svoje tovarne. »Nikakor se ne bi hotel pečati potem s tem, kako naj bi vodil 2000 delavcev, ki so zaposleni po mojih tovarnah. Delavci bi namreč zopet znosili ves svoj prisluženi denar v gostilne. Nobenega interesa zato ne bi imel, da bi izročil izdelavo avtomobilov rodu, ki je vdan alkoholu.«

ODOL ODOLLA PÂTE DENTIFRICE
čistilna-osvežujoča-štedljiva

Sport

Službeno iz MO.

Mladinske tekme za prehodni pokal MO se vršijo:

Dne 20. okt. ob 15. na igrišču ISSK Maribor: ISSK Maribor:SK Rapid.

Dne 27. okt. igrišče Maribor:ISSK Maribor - SK Železničar.

Dne 10. nov. igrišče Rapid: Rapid-Železničar. Službujoči odbornik v nedeljo 9. Ilvar. Nadalje se dovoli odigranje mednarodne tekme Železničar:DFV v Leobnu.

Kako je bil Macdonald aretiran

Angleški ministrski predsednik Macdonald je danes v Angliji silno popularen, dočim je bil zlasti med svetovno vojno radi svoje mirovne propagande, ki je globoko žalila narodna in patrijotična čustva Angležev, močno osovražen. O nesoglasjih, ki so vladala med angleško delavsko stranko ter vojaškimi oblastmi, priča najbolj sledeča epizoda, ki se je pripetila Macdonaldu za časa svetovne vojne.

Kmalu potem, ko se je začel na bojiščih krvavi ples, je hotel oditi Macdonald osebno na francosko bojišče, da se prepriča o tamkajšnji zdravstveni službi in o funkcioniranju poljskih bolnic. Vrhovni upravitelj britanske sanitarne službe na tej fronti, dr. Munro, se je peljal Macdonaldu osebno nasproti, nakar ga je odvedel v Furnes v Flandriji, kjer je bil glavni stan sanitetne službe. Dr. Munro mu je tudi odstopil svojo posteljo. Naslednje jutro je Macdonald izginil brez sledu. Kaj se je zgodilo? Nič posebnega! Macdonald je bil aretiran na ukaz nekega belgijskega generala po navodilih, ki jih je dobil od angleških vojaških oblasti. Sledili so protesti delavske stranke, za katere pa se angleške vojaške oblasti niso dosti brigale. Vodstvo delavske stranke je dobilo običajni odgovor, da Macdonaldov potni list ni bil popolnoma v redu. Seveda so bili razlogi čisto drugi. Angleški višji oficirji so se namreč bali, da bi pričel vodja angleških delavcev na fronti kako propagando proti vojni. Šele po daljših pogajanjih se je dr. Munrou posrečilo, da so Macdonalda izpustili, toda samo pod tem pogojem, da ga je on osebno v spremstvu nekega belgijskega vojaka odpeljal v Dunkergue, kjer se je potem takoj vkrcal na parnik, ki ga je odpeljal zopet v London.

Predori med Francijo in Italijo

Tako italijansko kakor tudi francosko časopisje se stalno bavi z načrti novih železniških prog, ki bi vezale obe državi. Znano pa je, da tvorijo mejo med obema državama Alpe in bi bile torej železniške proge silno drage, ker bi bilo treba napraviti predore. Po enem od številnih načrtov naj bi se napravil tunel pod Mont Cenisom, da bi se dobila zveza med francosko dolino Arc in italijansko dolino Doria. Predor bi bil 22 km dolg. Dolgo časa se je govorilo tudi o tunelu pod St. Bernardom, vendar pa so tamkaj tako velike tehnične težkoče, da je ta načrt skoro neizvedljiv. Mnogo se razpravlja tudi o predoru skozi Mont Blanc, najvišjo goro v Evropi, ki bi znatno zmanjšal razdaljo med Parizom in Ženevo in sicer za 135 km, zato pa bi bil predor 35 km dolg. Predor, ki bi vezal Italijo z Ženevo, pa bi bil 12 km dolg. Končno je treba omeniti še načrt o predoru pod Mont Genevre, za katerega pa v Franciji niso nič kaj navdušeni, ker bi dobil s tem Turin direktno zvezo z Marseillom.

Ženske v ruski vojski

Kitajski glavni stan v Mandžuriji javlja, da je tekom zadnjih bojev ob mandžurski meji ujel veliko ruskih vojakov, med njimi tudi dve ženski, ki sta se v popolnoma pravilni uniformi bojevali v nekem sovjetskem konjeniškem polku.

Mihael Zevaco

Beneška ljubimc

Zgodevinski roman iz starih Benetk 192

»Saj pojdeva naravnost za njo. Tvoji pomisleki torej nimajo prave podlage,« je dejal Bembo s tistim peklenskim ironičnim tonom, ki je bil njegova vrsta žalitve.

»Drag je denar, ki ga daješ!« je odgovoril Aretino.

Bembo je skomignil s pleči in nadaljeval:

»Torej, ti pokličeš Perino in mi pokažeš sobo, kjer je Blianka zaprta; jaz jo pogovorim, in nato naju spraviš iz hiše, ne da bi naju kdo videl.«

»Dobro. Počakaj me tukaj par minut.«

Aretino je odšel.

Bembo je vstal.

Čakal je; srce mu je utripalo, kakor da hoče počiti, obraz se mu je krčil... Ves tak je bil kakor ponoči, ko je stopil pred Blianko v globini gošča-ve...

Nekaj minut na to se je Aretino vrnil, rekoč:

»Pojdi z mano.«

Bembo je vztrepetal po vsem telesu.

Prešinilo ga je trenutno obotavljanje.

Nato pa je z gesto tragične odločnosti odšel za Aretinom.

Ta ga je vodil po več dvoranah, kjer je bilo povsod temno kakor v kozjem rogu.

Nazadnje je obstal pred nekimi vrati in dejal:

»Tukaj je!«

VII.

Kurtizanska hiša.

V začetku zadnjega prizora, ki smo ga pravkar opisali, je bralec videl, da je Aretino na prošnjo, ali bolje rečeno, na povelje Bembovo odpravil svojega slugo s tem, da ga je poslal na daljnjo pot.

Bembo je zahteval, da naj tega slugo — edini, ki ga je videl stopiti v palačo — do jutri zjutraj zapre. A tudi daljnje naročilo je odgovarjalo namenu, ki ga je imel pred očmi.

Ta sluga je pred Aretinovimi očmi sedel v gondolo, in pesnik se je vrnil pomirjen v svojo palačo.

Gondola se je oddaljila.

Toda pet sto korakov od palače jo je dal sluga ustaviti in je skočil na kopno. Napotil se je naglo proti Olivolskemu otoku in se pri tem široko izognil Aretinove palače.

Kmalu je došel na otok in stopil v Dandoloovo hišo, brez obotavljanja, kakor da je bil že večkrat tu.

Očividno je bil znan v tej hiši, kajti stari Filipo ga je prijateljsko pozdravil:

»Dober dan, Žanetto.«

In zares, ta sluga ni bil nihče drugi, kakor mladi mornar, ki ga je Skalabrino srečal nekega dne v Mestru.

Skalabrino mu je nasvetoval, da naj stopi v službo Rolanda Kandiana.

Zdi se, da je Žanetto prišel do zaključka, da bi bilo prav ugodno, prestopiti iz službe Bartola Enokega in Sandriga v Rolandovo; kajti sprejel je ponudbo.

Roland ga je spravil nato k Aretinu, deloma, da nadzoruje pesnika, deloma zato, da bi bil z nje-rom pravočasno poučen o vsem, kar se godi v njegovi palači.

»Ali je mojster tu?« je vprašal Žanetto, stopivši v hišo na Olivolskem otoku.

»Ne. Sinoči je bil tu.«

»Ali se vrne?«

»Morda pride nocoj.«

»Potem ga počakam.«

Žanetto je res počakal in ostal v hiši ves dan. Ko smo to povedali, vrnimo se h kardinalu Bembu, ki smo ga pustili pred vrati sobe, v kateri je bivala Blianka.

»Tukaj je!« je dejal Aretino.

Bembo je vstopil in zagledal Blianko sedečo pri mizi.

Zapazivša ga, se je vzravnila kakor sveča in se po instinktivnem nagibu postavila za mizo, ki jo je spravila na ta način med sebe in med kardinala.

Ta si je s prvim pogledom ogledal sobo.

Opremljena je bila površno, kajti Aretino si ni rad nalagal stroškov, razen kadar so služili za zunanji, reprezentativni blesk.

Potraten v vseh vidnih delih svoje palače, je postajal beraški, kadar je šlo za intimne prostore. Soba je vsebovala kot edino pohištvo precej tesno posteljo, majhno mizo in dva stola.

Sicer pa je treba dodati, da je bilo vse to jako udobno.

Vratom nasproti je bilo okno z dolgimi zastori.

Bembo je zaklenil vrata, vtaknil ključ v žep svojega jopiča in stopil k oknu, kakor da niti še ni zagledal Blianke. Odprl je okno in se sklonil ven.

Okno se ni odprlo na pročelju, to je, proti kanalu.

Gledalo je v stransko uličico.

Bembo je videl, da je ta ulica zapuščena in temna. Okno je bilo v prvem nadstropju, to je, kakih dvajset čevljev nad cestnim tlakom.

Ko si je ogledal vse to dobro, se je Bembo zopet obrnil proti Blianki in videl, da je še zmerom oborožena s svojim bodalcem.

Nasmehnil se je z mračnim usmevom.

Imel je trden namen, da se zdaj ne da več oplasiti z rano na roki.

Deklica je odgovorila Bembovemu usmevu s tako

ravnim in trdnim pogledom, da se je zdel kakor plamenec odsev poguma. Močna kakor vojnica iz starodavnosti, je čakala sovražnika, polna divje mirnosti, ki jo daje človeku skrajni obup.

Dan, ki se je bil pravkar spustil k zatonu, je bil zanjo še precej miren.

Takrat, ko jo je Perina potegnila s seboj, se je Blianka, na koncu svojih sil, jedva zavedajoča se reči, ki so se godile okrog nje, strta po ogromnem naporu svoje borbe v gozdu, dala odvesti brez odpora. Če bi bil Bembo v tistem trenutku poizkusil nov napad, bi se mu bil posrečil.

Dospevša v Perininino sobo, je izgubila zavest.

Bodalec, ki ga je držala v roki, pravcat dragulj, rezilo, skovano od slovitega mečarja Ferrere v Milanu je padlo na tla.

Pobrala ga je in ga zamišljeno ogledovala; nato se je njen pogled zopet ustavil na Blianki. Zmajala je z glavo in zamrmrala:

»Revica uboga!«

Zapopadla je bila, kaj se godi!

Ko se je njenemu trudu posrečilo, spraviti Blianko zopet k zavesti, so se dekličine oči začele nemirno ozirati krogokrog, kakor da iščejo nečesa. In v teh očeh je bila tolika bolečina, da se je Perina ustrašila še bolj kakor prej, ko se je Blianka onesvestila.

»Tu je tisto, česar iščete!« je dejala in ji pomolila bodalec.

Blianka je segla željno po njem.

Nato si je pomirjena ogledala svojo novo tovarišico in se ji nasmehnila.

»Vi ste mi prijateljica?«

»Da!«, je odgovorila Perina ganjeno, »prijateljica sem; od mene se ne bojte ničesar.«

»Zdaj se ne bojim ničesar več.«

Spogledali sta se; obe dve krasotici sta pomoleli druga drugi roko z isto instinktivno gesto.

»Kje sem?« je vprašala Blianka nato.

»V palači Aretinovi.«

Blianka jo je začudeno pogledala...

»Ali ne poznate Aretina? Slaven pesnik je; ves svet se trese pred njegovimi satirami in občuduje njegove poezije.«

Perina je govorila z naivnim ponosom.

»On služi mnogo denarja«, je nadaljevala. »Njegova natura je taka, da rad kriči, a drugače ni hudoben človek. Me, ki ga dobro poznamo, ne moremo razumeti, za kaj se ga tolikanj boje. Z nami je zmerom dober in zelo velikodušen.«

»Z vami?«

Perina je nenadoma zardela.

Po njenem domnevanju je bila Blianka nova služkinja, ki jo je Aretino privedel v svojo hišo. Razume se, da je iz lastne izkušnje le predobro vedela, kaj so pravzaprav služabnice Aretinove. In že si je očitala ta način hvale, ki jo je podelila svojemu gospodarju.

MALIOGLASI

Mirna stranka,

samo z 13 letno hčerko išče stanovanje (soba in kuhinja). Cenjene ponudbe prosim na upravo »Večernika« pod šifro »Penzionist«. 2635

Tri krasne pisarniške prostore

v Slovenski ulici 8. oddam takoj. Vprašati istotam pri hišniku ali pa v trgovini s premogom Tinnauer, Gregorčičeva ulica 9. 2551

Prodajam nerabljen pleskan ročni voziček z lestvicami, pripravljen za trgovca. Frankopanova 20 I, vrata 6. 2619

Sadilec,

prvovrstni sladki iz zlatih parmenk, prodaja v vsaki množini. Štajerska sadjarska zadruga v Mariboru, Miklošičeva ulica 2. 2634

Izjava!

Podpisani Hinko Sax, trgovec v Mariboru reproduciral sem neupravičeno razglednice, ki so izšle v zalogi tvrdke F. M. Novak, Maribor, Gosposka ulica.

Zahvaljujem se tvrdki F. M. Novak, da je odstopila od uvedenega postopanja.

Maribor, dne 14. oktobra 1929.

2636

HINKO SAX.

Zahtevajte povsod „Večernik“

Novo otvorena trgovina s premogom in lesom

Tinnauer

Maribor 2544

Gregorčičeva ul. 9

vhod tudi skozi Slovenska ul. 8

se priporoča cenj. občinstvu za blagohotna naročila.

Cene brezkonkurenčne! Postrežba točna in solidna!

Prostovoljno gasilno in reševalno društvo v Mariboru nana znanja tužno vest, da je njegov dolgoletni, mnogozaslужni in požrtvovalni član, tovariš

Franjo Šalkovič

četnik požarne brambe in član rešilnega oddelka,

davi ob 5. uri zjutraj, zadet od kapi, nenadno preminul.

Dragega nepozabnega tovariša bomo v četrtek, dne 17. oktobra ob pol 17. uri spremili k zadnjemu počitku.

Pokoj njegovi blagi duši!

V MARIBORU, dne 15. oktobra 1929.

POVELJSTVO.

Brez posebnega obvestila!

Koren Jakob, pekovski mojster in hišni posestnik javlja v svojem, kakor v imenu svoje soproge Marije vsem sorodnikom, prijateljem in znanem tužno vest, da se je njih edina hčerka

Ljudmilica Koren

danes 14. oktobra 1929 ob 17. za vedno preselila med nebeške krilate.

Pogreb naše ljubljene se bo vršil iz hiše žalosti Koroška c. 47. dne 16. oktobra 1929 ob 14. na mestno pokopališče v Pobrežju, Sv. maša bo darovana dne 17. okt 1929 ob 7. uri v stolni in mestni župni cerkvi v Mariboru. 2638

Maribor, Rečica, Rogaška Slatina, dne 15. oktobra 1929.